

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht - Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE :

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74 2406 EP Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

Meditatie

DE ZALIGSPREKINGEN (5)

„Zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden”.

Matth. 5:7

Nu wij tot deze uitspraak van de Heere Jezus gekomen zijn, waarin Hij zegt, dat de barmhartigen zalig zijn en dat hun barmhartigheid zal geschieden, is dat zo maar niet door zijn leerlingen te aanvaarden. Wie durft het te zeggen tot de barmhartigen te behoren en te verwachten, dat hun barmhartigheid zal geschieden? Want het wordt met volle zekerheid gezegd, dat het zo is en zal gaan. Terwijl zij zo menigmaal over de hardheid van het hart en de onvruchtbaarheid van het innerlijke leven hebben te klagen. Ja, zij moeten er zich over wegschamen, en dat, daar het beginsel der genade heilig voor de Heere begeert te leven. Maar toch is het waar, want het is de Waarheid, Die hier spreekt.

En dan spreekt Hij ook hier uit het nieuwe leven der genade, wat geheel onderscheiden is van de oude mens, die totaal verdorven is. Waarover zij zich komen te verootmoedigen voor het aangezicht des Heeren en waarover zij smart hebben in hun harten. En wat het nieuwe leven der genade betreft, dat verkregen werd door wederbarende genade, dat is voortgekomen uit Gods barmhartigheid. Wat Petrus met verwondering deed uitroepen: „Geloofd zij de Vader van onze Heere Jezus Christus, Die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden”.

Het is dus door de grote barmhartigheid van de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, wedergeboren te mogen zijn. Zodat door Zijn barmhartigheid alle waardigheid en verdienstelijkheid wordt uitgesloten. Waarop de mens zo geneigd is zich te verheffen, want door de inbindende kracht van de algemene genade was de rijke jongeling zelfs beminnelijk. Maar desniettemin afkerig van de wederbarende genade van de Heere.

En daar ziet niet een mens van nature heilbegerig naar uit. Hij kan de heerlijkheid en de begeerlijkheid daarvan niet inzien, is in de grond van de zaak daarvan afkerig, daar hij er blind voor is. Hij is van nature zelfs een vijand van God en van zijn naaste, dus ook van het leven der genade. Maar desniettemin kan de mens wel overtuigd zijn in zijn conscientie door onderwijzing en overdenking van het Woord, dat de wedergeboorte noodzakelijk is en daarom wil bidden. Maar dat leven liefhebben en aankleven kan alleen vanuit het beginsel van het nieuwe leven. Zodat de Schrift in dat verband niet alleen van de grote barmhartigheid van de Vader spreekt, doch ook van de barmhartigheid van de Zoon van God, „opdat Hij een barmhartig en getrouw Hogepriester zou zijn in de dingen, die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen”.

En toen de barmhartigheid van de Vader aanvaard werd door de Zoon Gods, om dat als Borg voor Zijn rekening te nemen, is dat bekroond door de Heilige Geest, met Zijn goddelijke vreugde-olie, die nog door alles heenvloeit in het volheerlijke werk der

barmhartigheid. Wat tot verheerlijking van de Heere zegenrijk stand houdt, tot in eeuwigheid. En op grond daarvan zegt de Heere Jezus: „Zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden”. Maar het is ook de aard van de barmhartigen, barmhartigheid te bewijzen in het natuurlijke en geestelijke leven, zoals de Heere Jezus zegt: „Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is”. En de vader is barmhartig, door geen barmhartigheid in aanmerking te nemen van de mens. Zodat het de Joden altijd weer een ergenis was, als de Heere Jezus barmhartigheid aan zondaren, in de naam van Zijn Vader, bewees.

En Hij zeide tot bestraffing van de eigengerichte Joden: „Voorwaar zeg ik u, dat de tollenaars en de hoeren u voorgaan in het koninkrijk der hemelen”.

Maar desniettemin wilde de Heere Jezus, dat de barmhartigen de verheerlijking van die barmhartigheid beleefden tegenover de Heere en hun naasten. Want het is de aard van de barmhartigheid, die verheerlijkt werd in het hart, medeliden te hebben met de zondaren, die zorgeloos voortleven in hun onbekeerlijkheid. En dat zonder aanzien des persoons, daar de Heere vrije genade kwam te verheerlijken in hun harten, naar Zijn grote barmhartigheid, door wederbarende genade te schenken. Opdat zij het zouden beleven barmhartig te zijn tegenover andere zondaren, gelijk de Vader zijn barmhartigheid kwam te verheerlijken in hun harten.

En dat is het, wat zo gemist wordt, door de barmhartigheid, die wij van dag tot dag als verdorven Adamskinderen nodig hebben, zo weinig in zelfverfoeiing te beleven, met gebondenheid aan de troon der genade.

En dat is de grote schade van het geestelijke leven, gelijk als ons dat bekend is of bekend kan zijn, uit het leven van Efraim. Daar de vader van alle barmhartigheid de wonderen van Zijn genade in hem kwam te verheerlijken door hem aan te nemen tot Zijn troetelkind. En door daarvan af te wijken, had dat voor zijn innerlijk leven indroefgevolgen. Zodat hij daarin als een halfgebakken koek verfoeilijk was voor het aangezicht des Heeren.

Maar in dat verwerpelijk zijn kwam hij tot roem van Gods genade tot bezinning. Zodat hij zijn onbekeerlijkheid kreeg te belijden en te bewenen voor Zijn aangezicht. En dat met een innig berouw, door zich op de heup te kloppen, daar hij het kreeg te beseffen in zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren te zijn. Daar hij aan die totale verdorvenheid zo was voorbijgegaan, wat hem uit het beginsel van eigengerichtigheid deed komen tot zelfverheffing.

Maar in die diepe verootmoediging mocht hij Gods ontfermende liefde smaken en Zijn ingewanden horen rommelen van barmhartigheid. Zodat de Heere hem als een troetelkind bij vernieuwing aan Zijn hart kwam te drukken. Wat ons hier plaatst voor de vraag: Leef ik met mijn innerlijke beleving wel bij en uit de barmhartigheid des Heeren? Want in Zijn barmhartigheid leeft het wonder van de wedergeboorte, om daaruit werkzaam te mogen zijn omtrent het innerlijke en dat van onbekeerde medereizigers naar de eeuwigheid. En dat heeft een gezegende uitwerking op onze innerlijke

VAN DE ADMINISTRATIE

Wie kan mij helpen aan het juiste adres van W. J. Dijkhuizen, Schelvisstr. 2 2583 TX Den Haag? Met de mededeling onbekend op dit adres kwam ons blad retour.

Weer mochten wij 8 nieuwe abonnees noteren. Via Ds. Blom werd een gift ontvangen van f 25,— en een gift van f 100,—, aan overbetalingen f 19,— ontvangen en voor de school te Dundas f 50,— van de Chr. Geref.Kerk te Elburg. Voor alles onze dank, en bij de voortduur aanbevelen.

Adm.: „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, giro 704350. v.d. L.

beleving tegenover de Heere, tot verbinding aan Zijn dienst.

En zo was het met Paulus als hij de voetstappen van de barmhartige Hogepriester mocht drukken tegenover al de haat en smaad van de heidenen, die hij in de zachtmoedigheid van Christus mocht verdragen, om hen met kracht het Evangelie van zijn barmhartigheid te verkondigen, „Opdat ook zij door uw barmhartigheid zouden barmhartigheid verkrijgen”, zei Paulus tegenover de Romeinen en dat had ook zijn betekenis voor hem in Filippi. En vervuld zijnde van de ontfermende liefde van Gods barmhartigheid, werden Paulus en Silas in het gericht van de stad gesteld, daar zij er niet van wilden zwijgen. Zij werden smartelijk gegeseld als de klederen hen van het lijf gescheurd waren, om zo geworpen te worden in de gevangenis, met de voeten in de stok, om verder op het ergste te rekenen. En toch trok de zoete smaak van Gods barmhartigheid, het hart door alles heen naar de troon der genade, om het hart voor de Heere uit te storten. En met het Gode verheerlijkend zingen van lofzangen, bleek duidelijk dat Gods barmhartigheid het steunpunt was van het hart. En daarvan gaf de Heere getuigenis in een grote aardbeving, daar Hij het wilde gebruiken om in die onvergetelijke nacht het Evangelie te verkondigen tot zegen van de stokbewaarder en zijn huis. Wat met de bediening van de Heilige Doop bekrachtigd werd. Zodat met woord en daad de vraag: „Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?”, beantwoord werd. En bij het gebruik van de maaltijd verheugde zich de stokbewaarder, „dat hij met al zijn huis aan God gelovig geworden was”. En zo werd de barmhartigheid die beleefd en verkondigd werd door Paulus en Silas met barmhartigheid bekroond. Waarop wij in dit woord: „Zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden”, door de Heere Jezus **gewezen worden.**

Maar zo hebben wij bij de aanvang en bij de voortgang de beleving van de barmhartigheid Gods en de barmhartige Hogepriester te zoeken. Van dag tot dag komt de Vader van alle barmhartigheid in Hem en door Hem in het Woord van Zijn barmhartigheid tot ons. „De Heere is genadig en barmhartig.” En Hij omringt ons met de volheerlijke openbaring van Zijn genade en barmhartigheid, opdat het door Zijn grote genade dierbaar zou worden voor ons hart, tot vernieuwing en verbinding aan de Heere en Zijn zalige dienst. Om zo als kinderen van Zijn barmhartigheid werkzaam te mogen zijn tot zegen van anderen. En dan zal ons, naar het Woord des Heeren, barmhartigheid geschieden. Soest R. Kok

DS. D. SLAGBOOM

Op vrijdag 13 oktober j.l. werden we opgeschrikt door de telefonische mededeling van bevriende zijde, dat Ds. Slagboom door een ongeval getroffen naar het ziekenhuis was vervoerd. Hij was, toen hij van plan was een gezin te bezoeken op de fiets aangereden door een auto, die achter een geparkeerd busje vandaan kwam. De patient heeft een hersenschudding opgelopen en allerlei verwondingen. Het zag er eerst tamelijk zorgelijk uit, maar latere berichten waren hoopgevend. Hij kon de volgende donderdag uit het ziekenhuis worden ontslagen. Hij vertoeft thans met zijn vrouw voor rust en verdere genezing elders. De Heere moge onze vriend verder in Zijn gunst gedenken en hem aan zijn gemeente en ook aan ons - de vrienden van Bewaar het Pand - wedergeven. We willen hem namens allen hartelijk groeten.

B.

DS. M. C. TANIS

Ook ten aanzien van de predikant van Sliedrecht-centrum een apart berichtje. De advertenties in dit blad en in andere bladen zeggen, dat er stof is om te gedenken en de naam des Heeren te danken. We willen hem nu al, en ook zijn echtgenote en Rinderen, namens al onze lezers van harte feliciteren. De Heere geve goede gedenkdagen, waarop het mag leven in de harten: soli deo gloria. We hopen van harte, dat de Heere onze vriend nog vele jaren moge geven om naar de begeerte van zijn hart te arbeiden in Gods koninkrijk. Het ligt in onze bedoeling te zijner tijd op deze jubilea terug te komen, maar we konden niet nalaten nu reeds ons aller gelukwens aan te bieden.

VAN DE REDACTIE

1. School voor Dundas en Hamilton. We ontvingen van de penningmeester van de Chr. Geref. kerk te Alphen aan den Rijn een bedrag van f 2200,06 en wel wegens collecte f 2075,06 en giften resp. f 100,— en f 25,—. Hartelijk dank. Het is bemoedigend, dat we elke keer weer een en ander kunnen verantwoorden. In Dundas en Hamilton is men daar zeer dankbaar voor.

We ontvingen zaterdag j.l. een brief van Mr. Herfst, de voorzitter van het schoolbestuur, waarin hij een en ander schrijft over de gang van zaken, betreffende de opening van de school enz. In een volgend nummer willen we onze lezers aan de hand van het verslag van Mr. Herfst op de hoogte stellen.

Voor het geval de nummers van giro en bank niet meer bij de hand zijn, noemen we die hier even. Men kan giften (of collecten) storten op postrekening 652422 ten name van Ds. G. Blom te Meerkerk of op bankrekening 34.13.58.053 van de Rabo-bank te Meerkerk) postrekening van de bank is 129785.

2. Gideon. We hebben in de afgelopen periode weer verschillende bestellingen op het boek van Ds. Van der Ent ontvangen. Zelfs een uit Canada! De titel van het boek is EEN KLEINE MAN VAN GROTE KRACHT, maar korthedshalve duiden we het aan met GIDEON. Het bevat de artikelen, die Ds. Van der Ent in ons blad over de richter schreef. We hopen, dat het boek D.V. vóór de zomervakantie verkrijgbaar is. Dan kunnen we het als de Heere ons spaart en de plannen kunnen doorgaan meenemen, wanneer we naar onze kinderen in Canada gaan.

Nog altijd kan men zich bij ons opgeven, schriftelijk of telefonisch. Alles wordt dankbaar genoteerd.

B.

DE DORDTSE LEERREGELS (9)

Hoofdstuk I art. 4 (vervolg).

Ontzaggelijk groot is de tegenstelling, in artikel 4 gesteld tussen het *niet* - geloven van het Evangelie en het *gelovig* aannemen ervan. „Die dit Evangelie niet geloven, op die blijft de toorn Gods; maar die het aannemen en de Zaligmaker Jezus met een waarachtig en levend geloof omhelzen, die worden door Hem van de toorn Gods en van het verderf verlost en met het eeuwige leven begiftigd, Joh. 3:36. Markus 16:16.”

Die het Evangelie aannemen.

Er is een groot verschil in, *hoè* men het aanneemt. Velen doen dit per conclusie en

door een verstandelijke redenering. Gods Woord zegt, dat we zondaren zijn. Het Evangelie is een blijde boodschap, zoals ook in artikel 3 staat, een blijde boodschap namelijk voor zondaren.

Welnu, dan geldt dat ook voor mij en dat geloof ik. Daaraan mag ik niet twijfelen, want de twijfel is zonde. En met die conclusie leeft men rustig voort, de eeuwigheid tegemoet. Ja, dat doet men ook met „het aannemen van Jezus” volgens dezelfde redenering.

In dit opzicht kan van dezulken gezegd worden, wat we lezen van de rijke jongeling: „Al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af.” Maar wát zei Jezus? „Eén ding ontbreekt u” en dat was de liefde of het geloof, dat door de liefde is werkende, zoals er staat in Galaten 5:6.

Het „aannemen” van het Evangelie en van Jezus moet geschieden met een *waarachtig* en *levend* geloof. Zo lezen we in artikel 4.

Het zo even genoemde conclusie-trekken is een *dood* geloof, dat geen goede vruchten voortbrengt. Daarvan is de zetel: het verduisterd verstand.

Het „zaligmakend” geloof is een *levend* geloof, dat is: „met het hart geloven”, zoals de apostel schrijft in Romeinen 10:10.

De Heilige Geest werkt dit geloof door het Evangelie in het hart van de zondaar. En dat geloof openbaart zich in eigenschappen, zoals: droefheid naar God vanwege onwaardigheids- en schuldbesef; honger en dorst naar de Heere en Zijn heil; afkeer van de zonde en van de wereld en een lust en liefde om de Heere te vrezen als „het allerhoogste en eeuwig goed”.

Velen houden helaas voor eigenschappen van het geloof een uiterlijke levenswandel. Men is gedoopt, men heeft belijdenis des geloofs afgelegd, men gaat getrouw naar de kerk en komt even getrouw aan het heilig avondmaal, men legt een ijver voor het Koninkrijk Gods aan de dag, die op zichzelf voorbeeldig is, maar toch gelijk is aan de ijver van Jehu, die zei: „Zie mijn ijver aan voor de Heere.”

Zeër zeker is het voorrecht groot, dat we mogen leven onder de bedeling en bediening van het Genade Verbond, zoals we lezen in Zondag 27, waarin het antwoord op vraag 74 luidt: „Want mitsdien zij, alzowel als de volwassenen in het Verbond Gods en Zijn gemeente begrepen zijn.” Nu is er een *onderschatten* van het Genade Verbond, maar ook een *overschatten* ervan. En dit laatste is wel het gevaarlijkste en meest bedriegelijke. Iemand schreef laatst in een bekend weekblad terecht:

„En wanneer men overspannen aandacht gaat geven aan de voorrechten van het zijn in het verbond, dan dreigt het gevaar, dat we de scheidslijn bij de *kerkdeur* gaat leggen, terwijl de praktijk toch leert, dat deze lijn dwars dóór de kerk heenloopt en afhankelijk is van het werk des Heiligen Geestes, dat mij de verworven genade door Christus doet toeëigenen.”

Een *tweede* opmerking willen we maken over wat artikel IV zegt ten opzichte van „De Zaligmaker Jezus met een waarachtig en levend geloof omhelzen.”

Onze Dordtse vaders wijzen hier op het *wezen* des geloofs, zoals de Heidelb.-Katechismus dat doet in Zondag 7.

Wat doet men hiermede?

Het *wezen* des geloofs is alhetgeen wat tot het zaligmakend geloof behoort als een *volkomen* geloof. We kunnen dit het beste vergelijken met een zaadkorrel. In die zaadkorrel ligt begrepen de gehele plant als zodanig. Alleen moet nu die korrel ontwikkelen door groei en wasdom van de plant.

Welnu, zo is het ook met het geloof.

Wanneer de Heilige Geest het geloof in het hart inplant door het Evangelie, dan is dit geloof niet direct een *volgroeid* geloof, dat de volle verzekerdheid zal bezitten van verlost zijn van de troon Gods en van het verderf. De Heilige Geest werkt het *beginsel* van het geloof in het hart, welk beginsel dus alles in zich bergt, wat tot het geloof behoort, gelijk we opmerkten over die zaadkorrel.

Waar het dus voorts op aankomt is de *beoefening* van het geloof, het werkzaam-zijn ervan. Vandaar genoemd een „levend” geloof. En door die beoefening van het geloof, het *geloven*, komt de ware gelovige tot het „omhelzen” van Christus. Dat is, wat de apostel schrijft in II Petrus 3:18: „Maar wast op in de genade en kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus.”

Hierover schrijven onze Dordtse vaders nader in artikel XVI van haar leerregels.

Het zou te breedvoerig worden indien we nu hierop nader zouden ingaan.

Voorts nog een *derde* opmerking.

Deze betreft het feit, dat de Goddelijke verkiezing een verkiezing is „in Christus”. Want èn in het tweede artikel van de leerregels en hier in het vierde is sprake van Christus.

We herhalen nog even dit artikel II:

„Doch hierin is de liefde Gods geopenbaard, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon in de wereld gezonden heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. I Joh. 4:9; Joh. 3:16.”

Duidelijk spreekt de Heilige Schrift over die verkiezing in Christus. Veel plaatsen zouden te noemen zijn. We willen slechts heenwijzen naar Efeze I. Daarin verklaart de apostel zeer duidelijk dat de verkiezing in Christus is. In vers 4 lezen we: „Gelijk Hij ons uitverkoren heeft IN HEM vóór de grondlegging der wereld.” En in vers 11: „In Hem, in welke wij ook een erfdeel geworden zijn, wij, die tevoren verordineerd waren naar het voornemen Desgenen, die alle dingen werkt naar de raad van Zijne wil.”

Nooit toch kon God buiten Christus als Middelaar en Borg der uitverkorenen Zijn verkiezende liefde in Zijn eeuwig besluit opnemen.

Zeker, de *oorzaak* van het besluit der verkiezing ligt in Gods vrijmachtige WEL-BEHAGEN. Maar de *grond* der verkiezende liefde Gods is Christus. Zie vragenboekje van Hellenbroek in hoofdstuk V over de Raad des vredes in vraag en antwoord 1, waar we lezen: „Om dat betamelijk met Zijn heiligheid en rechtvaardigheid te kunnen doen, is Christus van eeuwigheid met Zijn bqrgtocht tussen beide gekomen.”

Het „in Christus verkoren zijn” wijst ook op de nauwe gemeenschap tussen Christus en de Zijnen. In Hem bezitten en ontvangen al de ware gelovigen alle heilsweldaden, die dus reeds *vastlagen* in de eeuwige verkiezing. Die weldaden worden ook in Efeze 1 genoemd.

Wij zeiden: „En ontvangen”. Dat is dus in de tijd, door persoonlijke „inlijving” in Christus als de ware Wijnstok. Dit verklaart de apostel in vers 5 van Efeze 2, waar we lezen: „.....Heeft ons levendgemaakt met Christus.” Dat is: in- en door Zijn gemeenschap, door Zijn werk. Dit kon ook niet anders. Want buiten Christus is God een vertoornd Rechter en kan Hij geen enkele heilswelddad wegschenken. Iets anders is, het, of de zondaar bij de levendmaking al dadelijk een bevindelijke kennis krijgt van dit levend gemaakt zijn „met Christus” en dus van Christus. Wel zijn de leidingen des Heeren onderscheiden. Paulus mocht na drie dagen van bange worsteling tot kennis van Christus komen. In zielsworsteling tot kennis van Christus komen. In Handel. 2:20 lezen we:

„En hij predikte terstond Christus in de synagogen, dat Hij de Zoon van God is.”

Maar de gebruikelijke weg, welke de Heere houdt met Zijn volk, is toch een meer geleidelijke weg, waarlangs Hij brengt tot de kennis van Christus. We hebben hierop reeds gewezen in onze zo even genoemde tweede opmerking over de oefening van het geloof.

We zijn nu gekomen tot de behandeling van het vijfde artikel van hoofdstuk I, waarin het gaat over het feit, dat de oorzaak of schuld van het ongeloof, gelijk ook van alle andere zonden, geenszins in God ligt, maar in de mens, en dat het geloof een *gave* Gods is. Maar hierover D.V. in een volgende les.

E.

v. L.

GENERALE SYNODE 1977 16

De synode komt de volgende dag, 22 september, weer bijeen. Na de opening deelt de voorzitter mede, dat het die dag 50 jaar geleden is, dat Ds. A. Bikker bevestigd werd in het ambt van Dienaar des Woords.

Aan de orde is nu het kerklied. En wel door de instructie van de P.S. van het Noorden, het rapport van de synodale commissie, met bijbehorend minderheidsrapport van twee leden van de commissie, de predikanten Brons en Vlietstra, het rapport van deputaten berijmde Schriftgedeelten en een bezwaarschrift van de kerk van Veenendaal-Bethelkerk.

Ds. Tanis maakt er bezwaar tegen, dat het rapport van de deputaten berijmde Schriftgedeelten met het commissie-rapport bij

deze zaak behandeld wordt.

Besloten wordt deze rapporten later te behandelen.

Verschillende afgevaardigden voeren het woord. Er ontstaat een polemiek over de vraag, hoe nu verder te handelen.

Ds. Tanis kon zich aanvankelijk vinden in het minderheidsrapport, maar niet in de nieuwe voorstellen, die nu zijn gedaan. Hij doet zelf een voorstel.

Een verdere bespreking volgt. We kunnen niet alles releveren. Maar we willen toch een en ander naar voren brengen.

Ds. Bouw kan met Ds. Tanis instemmen. Hij kan zich niet geheel verenigen met de wijzigingen in het minderheidsrapport. Hij wijst op praktische bezwaren voor de eenheid van de kerken.

Ds. Slagboom staat achter Ds. Tanis. Het blijkt niet mogelijk om een Schriftuurlijke ondergrond te geven voor het zingen van liederen in de eredienst. Dan moeten we er ook niet aan beginnen. Zijn kerkeraad weet niet hoe zijn houding moet zijn, wanneer het zingen van liederen vrijgegeven zou worden. Rapporteur Ds. Quist zegt, dat het voor de commissie moeilijk was. Er is gezocht naar een compromis om zoveel mogelijk leden mee te krijgen. Hij beantwoordt verschillende sprekers.

Ds. Brons verdedigt het voorstel.

Dr. Brienens spreekt namens de P.S. van het Noorden. Deze kan zich wel achter het voorstel stellen.

Er komen nog een paar wijzigingen in het voorstel van de commissie. Dat wordt verworpen met 27 stemmen tegen en 24 stemmen voor. Daarna komt het voorstel van de minderheid in de stemming, zoals dat gewijzigd is. Dat wordt aangenomen met 16 stemmen tegen.

Dit houdt in, dat de instructie van de P.S. van het Noorden niet is aanvaard, maar dat er deputaten zullen worden benoemd aan wie wordt opgedragen:

1. zich nader te beraden over de vraag of het in het licht van de gegevens van de Heilige Schrift, en tegenover de uitspraken die door de kerk in het verleden over deze zaak zijn gedaan, principieel en praktisch verantwoord is om bij het zingen in de eredienst naast de liederen, die niet tot de berijmde Schriftgedeelten behoren, maar waarvan de inhoud wel met Schrift en belijdenis in overeenstemming is, gebruik te maken.

2. zich te bezinnen op de mogelijkheden om m.n. ten dienste van de kerk, gezin en school te komen tot het samenstellen en uitgeven van een bundel liederen, waarvan de inhoud duidelijk met de Heilige Schrift en de Geref. belijdenis in overeenstemming is.

3. naar middelen en wegen te zoeken om samen met andere kerken en kerkelijke groeperingen, die de Geref. belijdenis van harte onderschrijven, het onder twee genoemde te realiseren.

4. over de resultaten van hun arbeid te rapporteren aan de volgende G.S. ten einde de vergadering van die G.S. van advies te dienen ter zake van de beslissing die alsdan zo nodig dient genomen te worden.

Nu wordt het rapport van deputaten berijmde Schriftgedeelten met het commissie-rapport aan de orde gesteld.

Ouderling Van der Vegt is teleurgesteld over het deputaten-rapport.

Ds. Slagboom: Er is wel eens gezegd: de bijbelliederen zijn de grote verrassing van het liedboek. De vorige maal is een selectie vrijgegeven. Nu wordt zonder meer vastgesteld 113 liederen vrij te geven. Komen deze liederen uit de kerken? Het commissie-rapport stelt, dat deputaten geen argumenten hebben aangevoerd. Spreker staat achter het commissie-rapport.

Ds. Van Amstel meent, dat beide rapporten teleurstellen. Is er geen mogelijkheid om te zien naar andere bijbelliederen?

Ds. Tanis: Is dit nu het resultaat van drie jaar studie? Slechts 5 kerkeraden hebben gereageerd. Leeft het in onze kerken? Waarom is niet aangetoond de Schriftgetrouwheid van de liederen? Meermalen wordt aan het eenmalige van de heilsfeiten geweld aangedaan. Er zijn ook liederen, die de functie kunnen vervullen van verwarring in de Schriftlezing. Hij vraagt aan de commissie: heeft men in de liederen nog meer universalistische tendenzen ontmoet?

Ouderling Van Ledden: Door deputaten is niet aangetoond, dat deze liederen Schriftgetrouw zijn. Hij staat achter de voorstellen van de commissie.

Ouderling Westerhof meent, dat deputaten handelen in de lijn van de vorige synoden.

Drs. Steenbergen is teleurgesteld over het commissie-rapport en komt met een ander voorstel.

Rapporteur Quist beantwoordt de vragen.

Prof. Oosterhoff, de voorzitter van deputaten, spreekt over de moeilijkheden, waarmee deputaten te maken hadden. Tenslotte kwam men met het voorstel omtrent de 113 bijbelliederen van het liedboek. Hij zou wat vrijheid willen geven aan de plaatselijke kerken.

Ds. Brons spreekt als voorzitter van de commissie.

Na verdere bespreking en enkele voorstellen uit de vergadering wordt over de voorstellen van de commissie gestemd. Die worden aangenomen. Bij een tweetal onderdelen zijn er tegenstemmers.

Vervolgens wordt gestemd over het voorstel van Drs. Steenbergen om een opdracht te geven aan de deputaten over het kerklied, die zullen worden benoemd. Dat voorstel wordt met 19 stemmen tegen aangenomen.

De middagpauze is aangebroken.

Daarna komt het rapport van deputaten voor algemene diaconale en maatschappelijke aangelegenheden aan de orde, met het commissie-rapport.

De leiding van de vergadering komt tijdelijk bij de assessor Ds. J.H. Velema.

Na enige bespreking komt de rapporteur aan het woord en daarna de voorzitter van deputaten, Ds. Boersma, en weer de rapporteur en daarna Prof. Velema, die pleit voor het voorstel van de commissie. Dat wordt aangenomen. Daarin komt o.a. naar voren de bedenking, die er is t.o.v. de G.S.A.

B.

IN 1978 WEER NAAR CANADA (4)

We waren al aan het schrijven over de familiedag op de laatste zaterdag van ons verblijf in Canada. Dat deden we in aansluiting met onze eerste ontmoeting met de familie Sommer. In een laatste artikel willen we nog een en ander over de dagen in Norwich doorgebracht vertellen.

Bill en Marja wonen daar alweer een aantal jaren. Ze hadden vorig jaar een oud huis gekocht, dat ze van binnen en van buiten helemaal hebben opgeknapt. Het is er erg gezellig geworden, geheel passend bij dit gezin. Er is ruimte in overvloed voor een gezin met opgroeiende kinderen.

Het was fijn hier een poos te logeren. Bill had het druk met zijn werk. Dat is treffend in een tijd, waarin er in de bouwwereld ook in Canada veel werkloosheid heerst. Dus was Bill overdag haast altijd weg. Eric, de oudste zoon, had vakantiewerk, en Gary John, de andere zoon, hielp zijn vader.

We hebben in Norwich onze vrienden en bekenden. De kring wordt steeds uitgebreider. We bezochten onze oude vrienden en er kwamen ook vrienden op bezoek. En zo maakten we kennis met mensen, die we nog niet hadden ontmoet. Dat deed goed. Zo hoorden we van de werken des Heeren vertellen. We legden een bezoek af bij Ds. den Boer, waar we altijd hartelijk worden ontvangen. We hebben een goede herinnering aan dat bezoek overgehouden. Het is een zegen, dat er bij zulke bezoeken en ontmoetingen geen kerkmuren zijn, maar dat op de voorgrond mag staan, wie de Heere voor de Zijnen is in alle omstandigheden van het leven.

In Norwich kwamen we in aanraking met de reactie, die enkele poliogeveallen in Norwich en elders opriepen. Het gezin van een ouderling was ernstig getroffen. Bij drie van zijn kinderen werd polio geconstateerd. Twee ervan liggen nog in een ziekenhuis en zullen daar wel tot het einde van het jaar moeten blijven. Evenals in ons land wordt ook daar verschillend gedacht over de vraag of men zijn kinderen mag laten inenten tegen polio. Het stuk van Drs. Vergunst, dat hij hierover enige tijd geleden in De Saambinder schreef en dat we grotendeels in Bewaar het Pand hebben overgenomen, geeft het gevoel weer, dat daar algemeen heerst. Hier moet gelden: een ieder zij in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd.

Maar de Canadesen kunnen daar geen begrip voor opbrengen. Dagenlang is er in de bladen een hetze gevoerd tegen de mensen, die hun kinderen niet wilden laten inenten uit principiële overwegingen. Op de voorpagina's van de dagbladen verschenen artike-

len, waarin in scherpe bewoordingen de houding van die mensen, allemaal afkomstig uit ons land, werd afgekeurd. Het waren mensen, die tot bepaalde nederlandse sekten behoorden! Het waren mensen, die gehoorzaam zich hielden aan wat de predikanten hun oplegden! En meer van zulke beweringen. Zonder enig begrip voor de levensovertuiging van hen die op zulke wijze werden aangevallen. Daardoor ontstond er b.v. in Norwich een vijandige houding ten opzichte van de emigranten uit Nederland, die daar in groten getale wonen en er veel bedrijven en landerijen in handen hebben. Kinderen werden nageschreeuwd en op verzoek van de politie werd in de kerk afgekondigd, dat het raadzaam was om contacten met de Canadesen zoveel mogelijk te vermijden ter voorkoming van ongeregelheden. Er zijn geen nieuwe gevallen geconstateerd. Daardoor zullen de verhoudingen nu wel weer wat normaler zijn. Het opmerkelijke is, dat toen er gelegenheid gegeven werd om alsnog tot vaccinatie over te gaan, vele Canadesen daar gebruik van maakten. Die hadden zich dus ook niet laten inenten. Hiermee stappen we van deze zaak af.

Nu iets anders. Indertijd hadden we hier in Meerkerk een paar catechisanten, Anton en Ada.

Meerkerk een catechisanten, Anton en Ada. Ze kwamen tot een huwelijk en vestigden zich op een boerderij. Ze hadden familie in Canada. Daar brachten ze vorig jaar een bezoek. Dat heeft tot gevolg gehad, dat zij in juli j.l. naar Canada zijn geëmigreed. Ze hadden intussen al een boerderij in het noorden gekocht. Ze kwamen ten afscheid in de pastorie en we beloofden hen te zullen opzoeken. Dat hebben we gedaan. De reis naar Mildmay, waar ze wonen, kon worden gecombineerd met een bezoek aan Collingwood, waar de blauwe bergen zijn.

Marja reed. We gingen om goed acht uur in de morgen op stap. Het was een hele tocht, die meer dan twee uur duurde. Het was 157 km ver weg. Niemand van ons was er ooit geweest. We gingen door dorpen en langs steden, langs heuvels en door dalen. Het was een prachtig landschap, waar we tenslotte kwamen. Overal zagen we het koren en het gras in een harmonische afwisseling. Het was een tijd van hooien en oogsten. Hier en daar was bos en verspreid over het landschap waren de boerderijen met silo's, zoals die voor Canada kenmerkend zijn. We kwamen tenslotte op de weg, waaraan volgens onze inlichtingen de boerderij van Anton en Ada moest staan. Het was een lange weg, zoals vele wegen in Canada zijn. Marja vroeg aan een paar boeren die even stonden te praten of hier ergens emigranten uit Holland waren komen wonen. De aangesprokene wees naar een boerderij, waar we vlak bij waren. We gingen verder en reden het erf op. We bespeurden niemand. Er was een briefje aan de deur gehecht met de mededeling, dat ze even een boodschap deden en dadelijk terug kwamen. Het was mooi weer. Dus hebben we buiten gewacht. Anton en Ada kwamen er aan. De koffie was gauw gezet. We hebben buiten met z'n allen koffie gedronken en zo een poos daar verkeerdt. We hebben het huis bekeken. Ada had er heel wat werk aan om het op te knappen, maar dat is haar wel toevertrouwd. We hebben de stallen gezien, die naar Canadese begrippen heel modern zijn. Het is een mooi bedrijf, dat Anton en Ada het hunne mogen noemen. Het wachten is op de meubelen. Ze gingen elke nacht bij een neef slapen, die op een afstand van enige kilometers woont. Ze hadden haast niets tot hun beschikking en moesten zich dus in alles behelpen. Ze konden dus pionieren. Dagen later waren de meubelen nog niet gekomen.

We namen afscheid en gingen weer verder in de richting van Collingwood. Onderweg gingen we picnicken. Na een paar uur rijden kwamen we in genoemde plaats, dicht aan zee of liever aan grote baai. We reden de bergen op en hadden vandaar een goed uitzicht over het landschap en over de zee. De kinderen vermaakten zich in de scheuren in het gebergte, waar in de diepte midden in de zomer nog ijs en sneeuw lagen. We ontmoetten daar nog Hollanders, zowel emigranten als gasten. Het werd tijd om naar huis terug te keren. Het was nog wel een paar uur rijden, maar we kwamen nog met licht behouden in Norwich aan.

De laatste zondag brak aan. We moesten toen

's morgens in Mitchell preken. We gingen tijdig op stap. Bill reed. Onder de kerk-gangers waren Anton en Ada met neef en nicht en nog een broer van haar. Ze hadden daar een verre reis voor gemaakt. Na de dienst namen we afscheid van hen. We gingen koffie drinken in de pastorie van Ds. Schouls. Dat was afgesproken. Hij had zelf elders geprekeet en kwam wat later thuis. We hadden nog een nuttig gesprek. We vertrokken naar Mount Brydge. Daar wonen onze vrienden, de familie Schmidt. We zijn elk jaar hun gast. We kwamen met z'n vieren, maar dat was geen enkel bezwaar. De gastvrijheid is daar groot. Het was goed daar te zijn. Tijdig gingen we op weg naar London, waar we om 5 uur moesten preken. Ds. Tamminga, die daar staat, was in Clifton, zodat we hem tot onze spijt niet hebben kunnen ontmoeten. Zijn echtgenote en andere vrienden waren wel onder het gehoor. We spraken er met opening en met zegen, zoals we later hoorden. Het was de laatste dienst in Canada. De volgende dag zouden we naar Nederland terugkeren. We drukten nog vele handen en gingen toen richting Norwich. De andere huisgenoten waren nog in de kerk, maar kwamen al vrij spoedig thuis.

We hadden een fijne avond temidden van kinderen en kleinkinderen. De gedachten kunnen zich dan wel eens vermenigvuldigen. Op die avond moesten we al afscheid nemen van een paar kleinkinderen, die voor dag en dauw al naar hun vakantiewerk op het land moesten.

De maandagmorgen was bezet met het pakken van koffers. We lieten wel veel achter en zo kwam er ruimte beschikbaar, maar we moesten ook weer een en ander meenemen, zodat het veel hoofdbrekers kostte om alles een goede plaats te geven in koffer of tas. Voor de laatste maal aten we samen en toen werden de koffers ingeladen. We gingen allemaal mee naar Ancaster. Daar wachtten de andere kinderen en kleinkinderen ons op. We bleven nog een poos bij elkaar voor het drinken van koffie of thee. De koffers werden overgeladen in de truck van Murray en Lies. We namen afscheid van Bill en Marja en hun kinderen en reden met Murray en Lies naar Toronto. Na het afgeven van de koffers hadden we nog even tijd om bij elkaar te zijn. Maar ook nu brak er weer een ogenblik van afscheid nemen aan. We gingen door de controle en zaten al spoedig op onze plaats in het vliegtuig. Dat vertrok op tijd. We hadden een voorspoedige reis. Het was rustig weer. We konden 's nachts nog een beetje rusten. Het vliegtuig landde dinsdagmorgen tegen half acht op Schiphol. Het nam de nodige tijd in beslag om de bagage in bezit te krijgen. Wim wachtte al met Chris. Het was een hartelijk weerzien. We kwamen thuis en werden door kinderen en kleinkinderen verwelkomd.

Onder de indruk van Gods goedertierenheid hadden we de reis gemaakt. De Heere had alles welgemaakt. De arbeid riep weer en roept nog. B.

JAARBOEK 1978

van de Free Reformed Church of North America.

Het is een goede gewoonte van de kerken in ons land om elk jaar een boek te laten verschijnen, waarin allerlei recente gegevens voorkomen omtrent de plaatselijke kerken, de verschillende deputaatschappen, verenigingen enz, die voortdurend kunnen worden geraadpleegd door kerkeraden en anderen, die belang bij deze gegevens hebben. Het is daarbij te prijzen, dat het niet daarbij blijft, maar dat ook allerlei gegevens van statistische aard worden genomen. We zouden daar nog aan kunnen toevoegen, dat voor velen, die zo'n jaarboek aanschaffen, de belangstelling uitgaat naar artikelen over bijzondere gebeurtenissen in het kerkelijke leven en in het leven van ambtsdragers en mogelijk nog veel meer naar artikelen van praktische aard, zoals het mengelwerk in de jaarboekjes van vroeger dagen. Dan komt meer naar voren wat Gods genade vermag te bewerken in de harten van zondaren.

We dachten hieraan toen we het yearbook 1978 of the Free Reformed Church of North America voor ons namen. De laatste jaren hebben we steeds weer de aandacht voor het nieuwe jaarboek gevraagd en ook artikelen daaruit overgenomen, waarvan we meenden, dat lezers van ons blad daar belang-

stelling voor hadden. Immers, velen van ons hebben familie of vrienden in Canada of de Verenigde Staten en leven met de kerken overzee mee, die voor een groot gedeelte voortgekomen zijn uit de kerken in het vaderland.

Het nieuwe jaarboek is weer verzorgd door Ds. C. Pronk van Grand Rapids en C. Vander Sloot. Er komen weer de gewone gegevens in voor en verder een geschiedenis van de kerk te St. Thomas en een verslag van de bevestiging en intrede van twee jonge kandidaten tot de dienst des Woords.

Wat de officiële gegevens betreft het volgende. Na het voorwoord volgt een lijst van namen enz. van de predikanten. Daaruit blijkt, dat er negen predikanten zijn. Al deze predikanten kennen we min of meer van nabij. Drie hunner hebben onze kerken hier gediend. Anderen zijn daar tot predikant opgeleid. Er zijn in totaal 12 gemeenten. Daaruit blijkt wel, dat de gemeenten goed voorzien zijn in de bediening van het Woord. De situatie is nog gunstiger, want bij de 9 predikanten komt nog Ds. Tamminga, die emeritus is, maar aan de gemeente te London verbonden is. Er zijn dus slechts 2 vacante gemeenten, namelijk Dundas en Hamilton. Dat wordt anders, wanneer Ds. Den Butter straks naar Hamilton is verhuisd. Dan wordt Toronto vacant. Uit de lijst van bijzondere kerkelijke dagen blijkt, dat de dankdag in Canada 9 oktober en in de Verenigde Staten op 23 november is. We weten niet waaraan dat verschil te danken is.

De gegevens omtrent de verschillende gemeenten zijn uiteraard van groot belang. Voor elke kerk is er een apart blz. en van alle kerkgebouwen is een tekening of foto opgenomen. Een samenvatting van gegevens vinden we op blz. 21. De gemeenten tellen samen 1653 doop- en 1383 belijdende leden, in totaal 3036. Een jaar tevoren was dat respectievelijk 1728, 1371 en 3099. Het aantal doopleiden is dus belangrijk achteruitgegaan. De meeste gemeenten bleven stationair wat het ledental betreft. Aldergrove in B.C. daalde van 285 naar 182 leden. Daartegenover vermeerderde het aantal leden van Grand Rapids in Michigan van 387 tot 431. Dat is nu de grootste gemeente. De kleinste is Pitt Meadows in B.C. met een totaal van 74 leden. Daar staat Ds. J. Overduin. Er volgen nog heel wat gegevens, maar dat laten we rusten.

Wel vragen we even aandacht voor het verslag van de eerste 25 jaren van de kerk van St. Thomas. Andere gemeenten bestonden al eerder zo lang. De verslagen die we daarvan in vorige jaarboeken vonden hebben we in ons blad overgenomen. Dat kunnen we nu niet doen. Het verslag is daarvoor veel te groot. We willen volstaan met het vermelden van een paar feiten. In januari 1952 zochten drie personen contact met Ds. Tamminga, die toen al in Chatham stond. Deze beloofde elke week naar St. Thomas te zullen komen. De eerste dienst werd gehouden op een zondagmorgen in februari 1952 in de Broderick Baptist Church. Er waren 19 mensen aanwezig, de kinderen inbegrepen. Voortaan preekte Ds. Tamminga er elke zondagmorgen. Des zaterdags-avonds gaf hij catechetisch onderwijs. Het aantal kerkbezoekers nam toe. Op 10 oktober 1952 werd een kerk geïnstitueerd. De gemeente kon niet in genoemd kerkgebouw samenkomen. Na eerst nog elders vergaderd te hebben kwam men op 4 juli 1954 voor het eerst samen in het huidige kerkgebouw. Men ging over tot het beroepen van een predikant. Na enkele beroepen met een negatief resultaat nam Ds. Overduin van Almelo het beroep naar St. Thomas aan. Hij verbond zich aan de gemeente op 29 augustus 1955. Op 4 augustus 1960 vertrok hij. Hij werd later gevolgd door Ds. G. Bilkes van Amsterdam, die in 1967 naar Nederland terugkeerde. Diens zoon is nu predikant in St. Thomas. Volgens het jaarboek telt de gemeente nu 314 leden.

Tenslotte bevat het jaarboek nog een verslag van de bevestiging en intrede van twee kandidaten, opgemaakt door John Schuit. We nemen daaruit het volgende over. Op 16 november 1977 werden de studenten C.A. Schouls en P. van der Meyden beroepbaar gesteld. De ene kandidaat nam een beroep naar Mitchell aan en ander een beroep naar Vineland. Kandidaat Schouls werd bevestigd op 20 januari j.l. Het was zeer ongunstig weer, maar er waren toch velen samengekomen. Ds. Tamminga, zijn schoonvader,

preekte over Jesaja 62:6 en 7 en leidde de bevestiging. Ds. Schouls deed zijn intrede met een preek over 2 Corinthe 2:14. De volgende week zou de bevestiging en intrede van kandidaat Van der Meyden plaats vinden, maar in verband met de weersgesteldheid werd dit uitgesteld tot 3 februari j.l. Ds. C. Pronk was de bevestiger. Hij preekte over Handelingen 26:18. Ds. Van der Meyden verbond zich aan zijn gemeente met een preek over Efeze 6:19. Het waren belangrijke dagen voor die gemeenten met haar predikanten, maar ook voor de hele kerkelijke gemeenschap. Schuit eindigt zijn verslag met deze woorden: Laten we onze beide nieuwe dienaren gedenken en niet alleen hen, maar alle dienaren van onze denominatie aan de troon der genade en bidden, dat de Heere hen wil gebruiken als instrumenten om Zijn zegeningen over ons uit te gieten.

B.

Tentoonstelling Reveil

De Stichting HET REVEIL-ARCHIEF organiseert vanaf heden tot 1 januari 1979 een tentoonstelling betreffende het negentiende eeuwse Reveil, waaraan de namen van Is. da Costa, O. G. Heldring, H. Pierson etc.

verbonden zijn. Het Reveil heeft met name voor de arbeid van de Inwendige Zending veel betekend. Op de tentoonstelling is dan ook bijvoorbeeld veel interessant materiaal aanwezig gaande de Zettense Inrichtingen.

De plaats is: Universiteitsbibliotheek van Amsterdam, Singel 425, Amsterdam.

Openingstijden: Dinsdag t/m vrijdag 9.30 - 12.30; 13.30 - 17.00 uur.

Beheerder van het Archief is de heer R. Richard (tel. 020-5252284).

VOOR DE JEUGD

Beste Jongelui!

De brief van Paulus aan Filemon. 30

„Doch gij, neem hem, dat is mijn ingewanden, weder aan; denwelken ik wel had willen bij mij behouden, opdat hij mij voor u dienen zou in de banden van het evangelie.”

Fil.:12, 13.

Wij gaan weer naar de gevangenis. Niet echt natuurlijk. Stel je voor. Hoe zouden jullie het vinden als je naar de gevangenis moest? En dan, omdat je zondag naar de kerk geweest bent, of omdat je tegen een ander over de bijbel en de Heere Jezus gesproken had. Tussen haakjes, die jullie dat wel eens? Als er liefde in je hart is tot de Heere, dan is er ook liefde in je hart tot Zijn Woord. Dan kun je daar ook niet van zwijgen, dan moet je daarvan spreken. Hoe kan het anders. Waar het hart vol van is, daar loopt immers de mond van over.

Waar is jullie hart vol van? Je kunt daaraan altijd weten hoe je verhouding tegenover de Heere is. Als je hart vol is met alles wat er in de wereld te koop is, dan is er geen plaats in je hart voor de Heere en Zijn dienst. Je kunt nu eenmaal geen twee heren dienen. Als je de ene aanhangt dan veracht je de ander. Zo staat het in de bijbel en dat is de waarheid. Laat je daar nooit van afbrengen.

Wij gaan dus niet echt naar de gevangenis. Gelukkig nog niet. Ja, zegt er dat maar bij. Want Paulus zat écht in de gevangenis. Niet omdat hij zulk een misdadiger was, maar omdat hij een getuige was van de Heere Jezus Christus. Hij is niet de enige geweest, die daarvoor in de gevangenis gezeten heeft. Daar hebben er al ontelbaar velen verkeerd. Ontelbaar velen zijn er ook nooit meer levend uitgekomen. Zij hebben hun leven moeten laten op brandstapels en schavotten voor de Naam en de zaak des Heeren.

Vergeet intussen niet, dat er nu ook nog - God weet hoeveel - in de gevangenis zitten, omdat zij niet wensen te buigen voor de goden van deze eeuw. Ik denk aan de christenen in Rusland en in China en in andere delen van de wereld, waar men vervolgd wordt terwille van het geloof. Deze mensen verkeren niet in een voor het vlees benijdenswaardige positie. Wie wil er nu graag in de gevangenis zitten? Toch zitten zij er in en verkeren liever dáár, dan dat zij de Naam en de zaak des Heeren zouden verloochenen. Zouden wij dat ook op kunnen brengen? Want Rusland is niet zo ver meer bij ons vandaan en China ook niet.

3. In de jaren twintig van de negentiende eeuw (2)

Het moet Sukey voldoening gegeven hebben om de dochters van de predikant in haar eenvoudige huisje te ontvangen. Ze had evenmin als zij een geestelijke leider in die dagen. Ieder werd afzonderlijk en van boven onderwezen. Toch blijkt uit gezegden van Sukey, die later opgenomen werden, dat zij een instinctief gevoel had voor de kinderen van God." Je praat erover, dat ik tegen anderen spreek," zegt ze. „Zo'n soort vrouw ben ik - ik kan niets zeggen, totdat Jezus komt en de woorden in mijn mond geeft. Dan spreek ik - o ja, dan kan ik spreken. Als de Heere mij gebiedt, kan ik tot deze en gene spreken en wat ik spreek is naar mijn eigen ondervinding. Als ik de vrijheid van God uit de hemel krijg, vertel ik hun de waarheid. Dan kan ik gaan, ik kan gaan zonder voor iemand bang te zijn. Ik vrees geen mens. Ik verlang niets anders dan vrijheid van de Heere. Sommigen zijn zwak, ze zijn moe, voortgedreven, aldoor zoekend. Ze kunnen de weg niet vinden, worden heen en weer geslingerd, heen en weer. Ze beven, ze bidden, ze denken, dat God hen niet hoort. Ze denken, dat er geen God is. O, ze zijn in een verschrikkelijk benarde staat. Dit zijn ze over wie ik spreek. O, hoe houd ik van hen. Ik heb smart over hen, ik treur voor hen, ik bid voor hen, ik smeeek mijn God hen om Zijns lieven Naams wil genadig te zijn. Onder het bidden voor hen ontvang ik grote kracht van de Heere. Mijn Jezus vertelt mij, dat er niet één verloren zal gaan. Hij zal hen allen op Zijn tijd tot Zich brengen. Hij zal de Zijnen nooit vergeten."

Wat geeft dit de gevoelens van Mercy opmerkelijk weer! Dit is het wat ze schrijft:

„Sinds die tijd sprak ik met niemand meer over de godsdienst, in de gedachte hen goed te doen. Ik bezocht nog steeds de armen en las hen uit de Bijbel voor, maar zei tegen mezelf: het is niet goed om over deze dingen te spreken als je ze zelf niet beleeft; ik geloof, dat er een tijd zal komen, dat ik de waarheid zal kennen en dan zal ik kunnen spreken uit de volheid van mijn hart en vertellen, wat ik gezien en gehoord heb. Ook kon ik in deze tijd de Bijbel niet zo gedurig voor mezelf lezen als ik gedaan had, noch godsdienstige oefeningen houden. O zo vaak, als ik met dit doel naar mijn kamer ging, voelde ik mezelf helemaal onbekwaam om te lezen of te bidden.

In het jaar 1823 ging ik met een paar vriendinnen naar Wales, en hier voelde ik me zo leeg en onnut, dat ik me graag met de waardeloze prullen en schatten van deze wereld had gevuld. Maar er was nog steeds iets, dat mij er van weerhield, al was ik

er in mijn gedachten druk mee bezig. Ik herinner me, dat ik, toen ik op het strand wandelde en naar het bruisen van de golven luisterde, een akelig leeg gevoel in mijn hart had en zuchtte, omdat ik niet wist hoe het te bevredigen.

Tegen het einde van het jaar 1824 vermeerde mijn droefheid, tot ik op een dag tot mezelf zei: ik zal tot de Heere gaan bidden om mij verlichting te geven, misschien wil Hij het doen. Ik ging naar mijn kamer en viel op mijn knieën neer (ik weet de plek nog) en stortte mijn hart uit voor Hem, Die ik nog niet kende, maar van Wie ik geloofde, dat Hij is, „een Sterkte den nooddriftige, als hem bange was, een Toevlucht tegen de vloed, een Schaduw tegen de hitte". O, met welk een teder mededogen kalmeerde Hij toen mijn verontrust gemoed en gaf Hij mij verlichting!"

Omtrent die tijd ging ze naar Downton om een poosje bij Frances te logeren en dit was heel wat anders dan haar troosteloos verblijf aan de zeekust van Wales. „Hier", schrijft ze, „verklaarde de Heere mij Zijn liefde. De herinnering aan Zijn genade was veel in mijn gedachten. Hoe dierbaar waren sommige Psalmen voor mij, vooral de 23e, de 27e, de 34e, de 116e en de 103e, ook het laatste gedeelte van Jesaja 40. Ik las ze keer op keer en herhaalde ze de hele dag, en gevoelde de toepassing op mezelf. De Bijbel kreeg zoveel waarde voor me, dat het mijn grootste genoegen was er alleen mee te zijn. Het was gedurende mijn verblijf daar, dat mijn zuster Jane mij kwam bezoeken en mij vertelde, wat zij in Leeds ondervonden had."

Jane en Mercy waren dikke vriendinnen, al was Jane anders van karakter dan de „lieve" Mercy. Jane was kritisch, intelligent en kon gauw opvliegen. Maar zij had ook met wanhopige gedachten geworsteld, voordat ze de alles overtreffende heerlijkheid ondervond en naar Mercy kwam om daarvan te vertellen. Ze was vier en twintig en ze was op bezoek geweest bij een zuster van haar moeder, mevrouw Joseph Fawcett, uit Leeds. Waar ze verwachtte gelukkig te zijn, was ze ongelukkig. Haar angsten rezen tot zulk een hoogte, dat ze niet durfde te bidden. „O", dacht ze, „als ik maar wist, dat de Heere nog gedachten des vredes en niet des kwaads over me had, dan zou ik voldaan zijn". Nadat ik op een nacht lang op mijn knieën gebleven was, zonder maar één smeekbede te uiten, stond ik op om een droge zakdoek te pakken, want die ik bij me had was nat van tranen. Terwijl ik bij de lade stond, bracht Hij, Die goed wist hoe mijn geval te behartigen, voor mijn aandacht: „Waarvoor is Christus gestorven, waarvoor heeft Hij geleden?" Ik viel weer op mijn knieën neer en zei: „O, Heere, gedenk die dag - die dag toen de Zaligmaker aan het kruis hing! Gedenk die dag!"

Vroeger was dit voor onze begrippen „een andere wereld". Doch tegenwoordig met de moderne communicatiemiddelen is het allemaal vlak naast de deur. En vergeet niet, dat het communistische systeem niets anders bedoelt, dan de wereld te beheersen en alles, wat nog in God gelooft, te laten omkomen. Men mag in Rusland en China nog van gedachten verschillen ten opzichten van bepaalde onderdelen in hun ideologie, maar in hoofdzaak zijn zij aan elkander gelijk. Zij hebben hetzelfde revolutionaire beginsel: geen God en geen meester.

En dat Godonterende, Zijn kerk verwoestende en de gelovigen vernietigende beginsel is allang de grenzen van genoemde landen overschreden. Het communisme heeft ook zijn plaats ingenomen binnen de grenzen van ons vaderland. Het heeft nog niet de overhand, maar het streeft er wel naar. En denkt niet dat het de overhand nooit krijgen zal. Want het beginsel is al veel verder doorgedrongen dan de doorsnee lezer zich bewust is. En als het de overhand krijgt, dan gaan hier in ons land vaderland de gevangenisdeuren ook open voor allen, die onverkort vast willen houden aan God en Zijn gebod. Om dan staande te blijven moet men echt wel genade krijgen. Want als men die niet zou verkrijgen, dan gaat men zo door de mand. Hoewel,....ja daar denk ik nu ineens aan, er ook geschreven staat, dat ik mijn lichaam over kan geven om verbrand te worden, terwijl ik toch de liefde tot God nog missen kan. De bewijzen daarvan kunnen jullie ook bekend zijn.

Ik denk aan de zelfverbrandingen waar je nog wel eens van lezen kunt. Jonge mensen die zichzelf in brand steken en geheel in vlammen opgaan, alleen voor een ideaal dat zijn wortel niet in God heeft. Dezulken komen dan nog voor eeuwig om. Men komt dan van de ene hel in de andere terecht. Hoe vreselijk zijn al deze dingen. Leeft er niet langs heen.

Het moet ons tevens doen bedenken hoe nauw het uit gaat en hoe we onszelf iedere keer maar weer moeten onderzoeken of de liefde tot God ons deel is. Als die door genade ons deel mag zijn, zoals Bij Paulus, dan kan men gevangenis verdragen. Ja, dan kan men zelfs de brandstapel op om des Heeren wil. Men hoeft dan niet te vrezen, die

alleen maar het lichaam kunnen doden. Want als dat gebeurd is, dan is men voor eeuwig alle strijd en leed te boven.

Ik ben echter een beetje afgedwaald. Doch voor een keertje mag dat wel. Als het maar geen dwaling in de leer is. Want dat mag nooit. Zullen jullie dat ook onthouden? Want daar zijn heel wat dwaalgeesten, die vooral jonge mensen van het rechte pad zoeken af te brengen. Dat is van die „goedkope godsdienst" die men aan probeert te praten, waar je met de wereld aan de hand toch naar de hemel kunt. Je hoeft dan jezelf niet te verloochenen, zoals de Heere dat vraagt. Doch weet dat dit allemaal bedrog is. Ons vlees kan er door bekoord worden. Doch bekoring is nog geen bekering. En dat laatste vraagt de Heere. Sta daar allen naar in je jongen leven. Want als je jong waarachtig tot God bekeerd mag worden, dan word je voor veel zonden bewaard. De meeste mensen, die bekeerd worden, overkomt dit in hun jonge leven. Wacht dus niet met het zoeken van de Heere totdat je oud bent, want hoe ouder je wordt, hoe kleiner je kansen zijn, mense-lijkerwijs gesproken natuurlijk.

Ik hoop niet dat mijn oudere lezers, die nog onbekeerd zijn, de moed zullen verliezen, als zij dit vernemen. Want dat gevaar is aanwezig. De duivel maakt overal gebruik van. Hij leest de stukken ook, die wij jullie voorleggen. En dan zegt hij: Zie je wel, als je oud bent kun je de moed wel opgeven, want dan kan het niet meer. Ach het is waar, het kan eigenlijk aan onze kant nooit. Niet alleen als je oud bent, ook niet als je jong bent. Doch weet, dat wat bij mensen onmogelijk is, mogelijk is bij God. Laat daarom jong en oud met zijn onmogelijkheden naar God gaan en niet afdalen hand en oog op te heffen naar omhoog, totdat Hij een ieder van u genadig zij.

Wij gaan dus weer naar de gevangenis. Niet echt nog, maar in gedachten. Daar treffen we dat zo zachtjes aan bekende tweetal weer aan. Namelijk Paulus en Onesimus. In geestelijk opzicht is het een vader en een zoon. Zij hebben elkander hartelijk lief, omdat zij samen de Heere lief hebben. Dat blijkt ook uit het vervolg van de brief die Paulus aan Filemon schrijft. Paulus is bezig als een vader voor zijn zoon een goed woordje te

doen bij Filemon. Want Onesimus, we willen jullie daar nog wel even aan herinneren, heeft Filemon op de een of andere manier benadeeld. Doch hij heeft zijn zonden beleden en God heeft hem zijn zonden vergeven. En nu moet Onesimus terug naar zijn baas. Paulus heeft daar ook op aangedrongen. (zie ons vorig schrijven). Doch hoe zou Filemon daar tegenover staan? Weggelopen slaven die hun heer benadeeld hadden, daar ging men doorgaans niet zo zachtzinnig mee om. Paulus wist dat. Hij kende zijn tijd en ook de gewoonten die toen ter tijd gangbaar waren. Daarom zoekt hij in zijn schrijven het hart van Filemon gunstig te stemmen, opdat deze hem weder aan zou nemen. Hij zegt: „Doch gij, neem hem, dat is mijn ingewanden, weder aan". Paulus noemt Onesimus hier „zijn ingewanden". Misschien is dat voor jullie een wat wonderlijke uitdrukking. Hij bedoelt er mee te zeggen, dat Onesimus hem even lief is als zijn eigen ingewanden, dat zijn de binnenste delen van zijn lichaam. Met andere woorden wil hij zeggen, dat hij Onesimus lief heeft met hart en ziel. Hij is geestelijk nauw aan hem verbonden als zijn eigen ingewanden met zijn lichaam verbonden zijn.

Dat mag toch wel een wonder heten, te meer als we letten op het verschil tussen Paulus en Onesimus. Paulus was een oud man. Hij was ook een geleerd man. Hij was daarenboven een Apostel, een geroepen dienstknecht van Jezus Christus. Een man met een grote en goed staat in dienst van het koninkrijk Gods. Onesimus daarentegen is een jong mens, een weggelopen slaaf, wellicht ongeletterd, en zijn staat van dienst was niet bepaald goed te noemen. Integendeel! Als je die twee naast elkaar in de gevangenis ziet, dan zou je zeggen: Die twee horen helemaal niet bij elkaar. En dan toch zo nauw aan elkaar verbonden. Hoe is dat eigenlijk te verklaren? Ik denk dat jullie daar wel nieuwsgierig naar zullen zijn. Want we komen in die twee toch een oud en een jong mens tegen. Jullie zijn jong en moeten ook met oude mensen omgaan. En dat botst nogal eens. Ze noemen dat een generatieconflict tegenwoordig. Doch ik zie dat mijn stuk weer de nodige lengte heeft bereikt en daarom wilde ik dat maar bewaren tot de volgende keer.

Jullie aller vriend

Ds. H. C. v.d. Ent.

BOEKBESPREKINGEN

Kerknieuws

Dit blad is in zijn 35e jaargang. Op vrijdag 6 oktober j.l. verscheen het in een nieuwe vorm. Daar is lang over nagedacht en ook over geschreven. Nu is het er dan van gekomen. Het blad ziet er anders uit. Daar moet men eerst aan wennen. Het oude formaat en het oude voorkomen waren vertrouwd. O.i. was er in dat opzicht geen wijziging nodig geweest. Het is natuurlijk moeilijk te zeggen, na het kennismaken van het eerste nummer in nieuwe vorm, dat de inhoud belangrijk beter is geworden. Ook al niet, omdat dit nummer een dubbel-nummer is. Maar we geven in het kort iets van de inhoud weer. Dan kan ieder zelf oordelen in hoeverre de inhoud belangstelling opwekt en nodigt om nader van het weekblad kennis te nemen. In dit nummer maakt de redactie een begin met een nieuwe serie artikelen: **vraaggesprekken met de voorzitters van synodes en andere kerkelijke vergaderingen.** Het eerste is een interview met Ds. G. Spilt te Ede, praeses van de generale synode van de Ned. Herv. Kerk. Uit het tweede artikel nemen we over, dat er onder de lezers vier wensen leefden: het uiterlijk van Kerknieuws moest worden verbeterd, de wijzigingen moesten bescheiden zijn, de inhoud moest wel gevarieerd worden en de formule moest blijven zoals ze altijd was geweest. Het laatste ziet er op, dat Kerknieuws zijn recht van bestaan ontleent aan deze formule: een objectief informatieblad te zijn. Dan volgt een artikel over vier promoties in de theologie. Verder komen er nog artikelen over de Generale Synode Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt vergaderde, Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt gaan eigen weg, De Lambethconferentie in Canterbury, Onze leestafel, Uit de pers en Berichten uit de

kerken. Al met al staat er voor velen het een en ander in, waar men graag kennis van wil nemen. Redacteur is Drs. N. Scheeps, Ovidiusstraat 111, postbus 280, 6400 AG Heerlen. Het blad kost f 12,50 per kwartaal of f 47,— per jaar, bij vooruitbetaling.

B.

EB-Kerstnummer 1978

Uit het persbericht, dat we ontvingen, nemen we een en ander over. Het nummer bevat 24 pagina's, waarvan 12 in kleur. In 1976 was de oplage van het Kerstnummer 560.000 ex, in 1977 650.000 ex. Voor- en achterpagina vormen één geheel en zijn een ontwerp van Reint de Jonge. De prijs is: 50 ct (vanaf 10 ex) - 20 ct (boven 2500 ex). Alle prijzen zijn inclusief verzendkosten. Het adres van de Stichting Elisabethbode is: Postbus 100, 7240 AC Lochem.

Tot zover het persbericht. We kunnen het daarbij niet laten. De uitvoering van het blad is prachtig. De inhoud roept bedenkingen op. We willen iets uit het Kerstnummer doorgeven. Op blz. 2 lezen we: En ik dacht aan de belofte van de engel aan het meisje (!) Maria: zij zou zwanger worden door de Heilige Geest en de moeder van Jezus, de Messias, worden. Op blz. 4: Jezus is niet alleen van Maria en Jozef. Hij is toch ook van ons. Dat is toch zo: „U is heden de Zaligmaker geboren”, en ook wij knielen voor zijn kribbe neer. Jezus. Onze Jezus. Ons kind in de kribbe. Om nog iets te noemen: op blz. 10 staat: Door dat alles werd vervuld wat de Heer door de profeet Jesaja gezegd had: „Het meisje (!) zal zwanger worden en een zoon krijgen, en ze zullen Hem Immanuel noemen, wat betekent: God staat ons bij.

Laat dit genoeg zijn om te laten zien, dat we een gereserveerde houding moeten aan-nemen.

B.

AANKONDIGING VAN HET GROTE STANDAARDWERK

„Handboek der Geschiedenis van het Vaderland”

door mr. G. Groen van Prinsterer

Ongewijzigd naar de derde druk.

Dit werk mogen we wel een van de belangrijkste werken noemen, welke Groen ons heeft nagelaten. Groen zelf schreef: Wij zullen het niet verbergen voor de kinderen, vertellend de loffelijkheden des Heeren, en Zijne sterkheid, en Zijne wonderen die Hij gedaan heeft. Opdat het navolgende geslacht die weten zoude, en „dat zij hare hope op God zouden stellen en Gods daden niet vergeten, maar Zijne geboden bewaren”. Ps. 78 : 4, 6 en 7.

Dit wordt een fraai verzorgde uitgave van Groen's belangrijkste werk. Ruim 920 blz., voorzien van inhoudsregister, gedrukt op helderwit papier, gebonden in twee prachtige banden, prijs slechts f 75,— bij voorintekening. Na verschijning (najaar 1978) f 90,—. Betaling in termijnen mogelijk, b.v. 3 x f 25,— per maand. **Wie nu intekent, bespaart f 15,— !!!**

Waarlijk een handboek dat de eerste plaats verdient.

Vraag gratis een uitgebreide prospectus aan, welke binnenkort verschijnt.

Dr. C. Steenblok „Om de oude waarheid”, 255 blz. in prachtband tot 15 november f 19,90, daarna f 23,50.

Kerkelijk jaarboekje met preek van Ds. F. Mallan f 7,90; **John Bunyan**: Al de werken in 4 prachtbanden. Intekenprijs f 55,— per dl. Later f 65,—; **J. H. Donner**: Verklaring van de psalmen in 2 prachtbanden. Compleet f 75,—. Na 31 dec. f 85,—. **Boston**: Het kromme in levenslot f 17,50. **Boston**: De kunst van mensen vangen, vertaald door Ds. J. v. d. Haar (okt./nov.) ca. f 9,95. **Th. v. d. Groe**: De rechtvaardiging door het geloof, vertaald door Ds. J. v. d. Haar f 19,90. Leven en sterven van **Mientje Vrijdag** f 9,90. Idem dl. 2 met 50 brieven f 11,50. **Ds. D. A. Detmar**: de keus van Ruth f 5,95. **R. M. M. Cheyne**: de Bron van Zaligheid. 64 leerredenen en 15 bijbellezingen. Tot 31 dec. f 45,—, daarna f 49,50.

Ds. H. C. v. d. Ent „Een kleine man van grote kracht”. In een 90-tal hoofdstukken geeft Ds. v. d. Ent een verklaring/uitleg van het leven van Gideon (Richteren 6, 7 en 8). Vanuit dit Woord behandelt de schrijver tientallen actuele onderwerpen van deze tijd zoals radio, tv, kerk en wereld, vakantietijd, sex, zedeloosheid, voetbal, nieuwe vertaling, nieuwe berijming wetenschap, kleding, huwelijk, hijslijksverhouding, huwelijkskeuze, kerkgang, zondagsviering, onderscheid tussen historisch-, tijd-, wonder- en zaligmakend geloof. Doop, belijdenis, avondmaal, beloften, genade, schrijfkritiek, schriftvervalsing, evangeliseren, kerk- en jeugd-bladen, wederkomst des Heeren, enz. enz.

Intekenprijs ca. f 37,50, na verschijning ca. f 5,— meer !!!

U KUNT UW BESTELLING OOK RICHTEN AAN ONDERSTAAND ADRES.

Dit is slechts een kleine greep uit onze voorraad, wij leveren alle goede en verantwoorde boeken (welke u in de advertentie en catalogi aangeboden worden, uit voorraad of direct na verschijning tegen geldende intekenprijzen) zoals preken, boeken, catechismus- en Bijbelverklaringen, concordantiën, dagboeken, bekeringsgeschiedenissen, muziekboeken, gedichtenbundels, medische boeken, encyclopedieën, boekenleggers, tegels enz. enz. Bijbel-psalmboekjes, Bijbels met kanttekeningen, uitsluitend Statenvertaling, Statenbijbels in zowel nieuwe als oude druk. Breng eens vrijblijvend een bezoek aan onze zaak, temeer daar wij ook nog een aardige sortering 2e hands boeken hebben, o.a. div. originele statenbijbels.

De zaak voor het positieve christelijke boek

BOEKHANDEL KOOL VEENENDAAL

Stationssingel 50 - Veenendaal - Telefoon 08385 - 13978 - Postbus 177
Postgiro: 280572 - Bank: Rabobank, Veenendaal, Bankrekening 3651.10.191

SOLI DEO GLORIA

Met grote dankbaarheid aan de Heere deelt de raad der Chr. Geref. Kerk te Slidrecht Centrum mede, dat zijn predikant

ds. M. C. Tanis

op D.V. maandag 6 november a.s. zal gedenken dat hij 25 jaar geleden bevestigd werd in het ambt van dienaar des Woords.

's Avonds hoopt ds. Tanis in onze kerk - Kerkbuurt 74 - voor te gaan in een herdenkingsdienst. Aanvang 19.45 uur.

Tevens gedenken dominee en mevrouw Tanis op 28 oktober a.s. dat zij 25 jaar geleden in het huwelijk traden.

Wij stellen U gaarne in de gelegenheid hen met deze heugelijke feiten te feliciteren op D.V. vrijdag 3 november van 15.00-17.00 uur en van 18.30-21.00 uur in de aula van de Joh. Calvijnschool, Scheldelaan 15 te Slidrecht, en eventueel na de herdenkingsdienst in de zaal van onze kerk.

De Heere spare dominee en mevrouw nog vele jaren voor elkaar, voor hun kinderen, en voor onze gemeente.

Hij stelle onze predikant bij de voortduur tot zegen in ons midden en in de kerken.

Oktober 1978.

Namens de kerkeraad,
B. de Heer, 2e voorzitter,
J. van Heteren, scriba.

Psalm 32:8.

D.V. Zaterdag 28 Oktober zal het 25 jaar geleden zijn, dat onze geliefde ouders

MAARTEN CORNELIS TANIS

en

WILHELMINA VAN GEMERDEN

in het huwelijk verbonden werden.

Hun dankbare kinderen,
Nel en Arie
Bram en Sonja
Jaap
Hans
Marius
Marianne

Tevens hoopt onze vader D.V. Maandag 6 Nov. 25 jaar predikant te zijn.

Op die dag zal hij 's avonds in een herdenkingsdienst voorgaan. Aanvang 19.45 uur in de Christ. Geref. Kerk, Kerkbuurt 74.

Oktober 1978.

Rivierdijk 759,
3361 BV Slidrecht.

Gelegenheid tot feliciteren:

D.V. Vrijdag 3 Nov. van 15.00 - 17.00 uur en van 18.30 - 21.00 uur in de aula van de Joh. Calvijnschool, Scheldelaan 15 te Slidrecht en eventueel na de dienst op 6 Nov. in de zaal van de kerk.

PLAATS UW FAMILIEBERICHT IN BEWAAR HET PAND

TALRIJKE

DANKBETUIGINGEN

ontvangen wij van hen die ten einde raad één van onze meer dan 40 verschillende kruidenrecepten bestelden, o.a.

eczeem, galsteen galaandoening hoge bloeddruk, hoofdpijn, ischias, koorts, kriebelhoest, laxeer, migraine, vermagering, zenuwen enz. enz.

Alle soorten zijn verpakt in kuren voor een maand (verzendkosten à f 12,50 inbegrepen).

Vermeld wel duidelijk welke soort U wenst.

NIEUW !!!

De soorten vermagering, zenuwen en' vochtafdrijvend, nu ook in tabletvorm

Maandkuur f 15—

Droglsterij

SIKKING

Barrevoetstraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 312882
Giro 190609

HOTEL

DREYEROORD - OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuis” voelt.

Voor bijbels, boeken en muziek

is LINDENBERG uniek!

Grote voorraad
Snelle levering
Ook van de allernieuwste uitgaven.

**Lindenberg's
boekhandel**

Slaak 4-8 (postbus 4209)

ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

Rustoord

„Repos Ailleurs”

te Driebergen heeft weer kamers vrij voor hen die er uit moeten voor rust, om wat op te knappen. Huiselijke sfeer en geen T.V. of radio.
Tel.: 03438-2466